

MATRIFOKALINIS NAM KIS – tai nam grupė, kurios pagrindas yra nenuolatinė poliandrija. Moteris priima gyventi pas save meilūžius vienas po kito arba kelis iš karto. Dėl skurdo ar liberalių nuostatų moteris negali arba nenori ilgesnį laiką būti su tuo pačiu vyru, neturi pastovaus partnerio namų kiuje. Skirtingi vyrai užtikrina moters ir jos vaikų pragyvenimą (skurdi šeima), arba psichologinį savijautą ir saviraiškumą (liberali, dažniausiai finansini sunkumų nestokojanti nenuklearinė šeima). Kartais moteris su vaikais gyvena su seserimis, motina taip sudarydama sudėtiną šeimą, kur vyrai yra tik mylimieji, meilūžiai, bet ne pastovūs santuokiniai vyrai. Toks namų klanas vis tiek išlieka matrifokaliniu. Kartais politinės sistemos diskriminuoja nenuolatinę poliandriją, ignoruoja matrifokalinių namų klanus, smerkia šias nenuklearines šeimas, laikydamos jas nenormaliomis, patologiškomis ir taip dar labiau padidina šių šeimų diskriminaciją. Nėra jokių empirinių rodymų liudijančių, kad tokios „nepilnos“ šeimos yra blogesnės nei nuklearinės. Be to, dažniausiai valstybė negali užtikrinti vienišų motinų socialinių poreikių ir seksualinio gyvenimo. Didelė problema apibūdinti nenuolatinę poliandriją ir, kaip pasekmę, matrifokalinių šeimų klaną kaip tam tikrą santuokos formą. Dažniausiai kritikai siūlo vesti terminą „ne kartu gyvenančių santuokų“, kuri užtikrintų stipresnius nei partnerystės ryšius ir socialines moters ir vaikų garantijas bei paveldėjimo teises. Didžiausi tokios šios temos nagrinėjimui turėjo 1965 m. paskelbtas Danielio P. Moynihano valstybinis pranešimas apie tai, kad matrifokalumas ypatingai paplito ir yra toleruojamas JAV afro-išievių skurdžiuose miestų rajonuose, pažeidžia tuos – su naus prastinius santykius ir yra naujas socialinis reiškinys. Daugelis afroamerikiečių jaunuolių, neturintys teigiamo to pavyzdžio (dėl to asocialumo, kriminalinių istorijų ir kt.) ir stokojantys tinkamo socialinio ugdymo nenori imtis atitinkamą tvirtą pareigą, o negalį jį susirasti pastovaus darbo tik sustiprina susvetimėjimą naujai šeimai. Tokie jaunuoliai dažniausiai neturi šeimyninių ryšių. Vėliau, jų vaikai ši tendenciją tik sustiprina taip paskatindami matrifokalinių šeimų plėtros efektą. Be to, socialinės tarnybos yra linkusios rasti vienišoms, vaikus auginančioms motinoms, taip dar labiau susilpninant to institucijas. Atitinkamai, skurstančios moterys neturi pakankamos motyvacijos tekėti už desocializuotą skurstančią vyrą, o kuria matrifokalinių šeimų tradiciją. A. Dahevenon pastebi, kad santuokinio amžiaus vyrų didesnis mirtingumas stipriai mažina potenciali sutuoktinių skurstančioms moterims skaičių. Tas pats mirtingumo faktorius neužtikrina matrifokalinių namų klanų gerovės. C. Stack pastebi, kad daugiabučių, skurstančių namų gyventojos vienišos motinos yra linkusios sudaryti sudėtingas giminaičių ir kaimynų santykių sistemas, užtikrinančias darbo pasidalijimą, darbo laiko grafiką, lankstumą, vaikų priežiūrą, efektyvų materialinių resursų paskirstymą. R. T. Smitas pastebi, kad matrifokalinių šeimų paplitimas afro-amerikiečių tarpe bei socialinė nepakanta tokioms šeimoms iš likusios visuomenės pusės rodo naujuosius socialines atskirties, rasizmo ir etnocentrizmo reiškinius. Kita vertus, mažiau nagrinėtas reiškinys yra su moningas matrifokalinių šeimų puoselėjimas liberalių pažiūrų, pasiturinčių moterų tarpe. Tiesa, jis kartais matrifokalinių klanų dangstomas serijinių monogamijos skraiste.

Literatūra:

- Smith R. *The Matrifocal Family; Power, Pluralism and Politics*. New York: Routledge, 1995.
- Mead R. G. *The matrifocal family: Transition, economics, and stress*. Colorado. State College, Greeley. Museum of Anthropology. Miscellaneous series, 1968.
- Ball Ch. *Public policy and the low income matrifocal family*. National Community Action Agency Executive Directors Association, 1980.
- Dehavenon, A.L. „An Eric Model for the Scientific Study of the Causes of Matrifocality“. In *Where Did All the Men Go? Boulder* Westview, 1993.

G. Mažeikis